

Nr 83

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 48 § folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469); given Stockholms slott den 8 mars 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 48 § folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att nu gällande skyldighet för polisman att närvara vid mantalsskrivningsförrättning slopas.

Förslag

till

**förordning om ändrad lydelse av 48 § folkbokföringsförordningen
den 28 juni 1946 (nr 469)**

Härigenom förordnas, att 48 § folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

48 §.

Vid mantalsskrivningsförrättning skola i den utsträckning som för förrättningens behöriga verkställande erfordras, tillstädesvara pastor eller, om han har förfall, annan inom församlingen tjänstgörande präst eller, därest sådan icke finnes, annan lämplig person som av pastor därtill förordnas. *Vidare skall närvara, på landet vederbörande fjärdingsman eller polisman och i stad, om det av förrättningsmannen påfordras, polisman.*

Angående skyldighet — — — 5 §
1 mom.

Envar, vilkens — — — vid förrättningen.

48 §.

Vid mantalsskrivningsförrättning skola i den utsträckning som för förrättningens behöriga verkställande erfordras, tillstädesvara pastor eller, om han har förfall, annan inom församlingen tjänstgörande präst eller, därest sådan icke finnes, annan lämplig person som av pastor därtill förordnas.

Angående skyldighet — — — 5 §
1 mom.

Envar, vilkens — — — vid förrättningen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1963.

*Utdrag ur protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars
1963.*

Närvarande:

Statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING,
SKOGLUND, EDENMAN, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING,

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med chefen för inrikesdepartementet fråga om *avskaffande av skyldighet för polisman att närvara vid mantalsskrivningsförrättning* samt anför därvid följande.

I samband med det utredningsarbete, som under senare år bedrivits i syfte bl. a. att åstadkomma en högre effektivitet i polisverksamheten, har i olika sammanhang framhållits, att polisen i betydande omfattning nödgas taga befattning med uppgifter av skilda slag, som inte faller inom ramen för den egentliga polisverksamheten och att detta i väsentlig grad begränsar polisens möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift, nämligen att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

I anledning därav har uppdragits åt *polisväsendets organisationsnämnd* att utreda möjligheterna att avlasta polisen arbetsuppgifter, som inte äger samband med den egentliga polisverksamheten. Resultatet av denna utredning har nämnden redovisat i en den 12 september 1960 dagtecknad promemoria.

Över promemorian har efter remiss *yttranden* avgivits av riksåklagarämbetet, statskontoret, socialstyrelsen, skolöverstyrelsen, kommerskollegium, statistiska centralbyrån, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, utredningen rörande vissa ändringar i lagstiftningen om mått och vikt, m. m., Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet, Föreningarna Sveriges landsfogdar, Sveriges polismästare, Sveriges landsfiskaler och Sveriges stadsfiskaler, Svenska polisförbundet och Riksförbundet Sveriges polismän.

Överståthållarämbetet har vid sitt remissvar fogat yttranden från polismästaren, statsåklagaren, Stockholms stads rätts- och polisdirektion, ordningspolisintendenten, kriminalpolisintendenten, kanslipolisintendenten och Stockholms poliskommissariesällskap. Vid länsstyrelsernas utlåtanden har i flera fall fogats yttranden från landsfogdar, poliskammare, stadsfiskaler, landsfiskaler m. fl.

I promemorian har polisväsendets organisationsnämnd redovisat arbetsuppgifter, som genom åtgärder av skilda slag skulle kunna antingen helt avlastas polisen eller göras mindre betungande för polisen. Bland annat föreslås en ändring i fråga om polismans befattning med mantalsskrivningsförrättning.

Jag anhåller att nu få anmäla denna fråga.

Mantalsskrivningen är en årligen återkommande registrering av bl. a. befolkningen i riket. Den förrättas mellan den 15 oktober och den 20 december, särskilt för varje mantalsskrivningsdistrikt (i regel kommun). Förrättare är i allmänhet den lokala skattemyndigheten (häradsskrivare, kronokamrerare). I vissa fall förordnas dock landsfiskal eller annan lämplig person att verkställa förrättningen.

Mantalsskrivningen förberedes vid s. k. för-skrivning, som verkställs av pastor för att undersöka huruvida kyrkobokföringen överensstämmer med verkliga förhållandet. Vid för-skrivningen skall roteombudet vara närvarande.

Roteombudet är en kommunal befattningshavare, som skall tillhandagå pastor och mantalsskrivningsförrättare med upplysningar i folkbokföringsärenden och i samråd med dessa myndigheter vaka över att allmänheten följer föreskrifterna om folkbokföringen. Inom varje församling skall finnas minst ett roteombud. Beträffande stad eller köping och, om särskilda skäl föreligger, även annat samhälle kan länsstyrelsen förordna, att roteombud tills vidare inte skall utses.

Vid mantalsskrivningen skall närvara roteombudet och pastor eller ersättare för dem. Vidare skall enligt bestämmelse i 48 § mantalsskrivningsförordningen vederbörande fjärdingsman eller polisman vara närvarande, i stad dock blott om det av förrättningsmannen påfordras. Därjämte äger envar, vilkens rätt beror av mantalsskrivningen, närvara vid förrättningen. Mantalsskrivningen verkställs vid förrättningen så att förrättningsmannen med ledning av mantalssuppgifter, kyrkoböcker och övriga tillgängliga handlingar samt de upplysningar som de närvarande kan lämna undersöker vilka personer som bör mantalsskrivas i distriktet. I anslutning härtill upprättas mantalslängden.

Bestämmelsen om polismans medverkan vid mantalsskrivningsförrättning är av gammalt datum. Sålunda innehöll redan 1894 års mantalsskrivningsförordning (§ 7 Mom. 1) åläggande för »vederbörande stadsfiskal eller länsman och fjärdingsman» att vara tillstädes vid förrättningen.

Polisväsendets organisationsnämnd anmärker efter hörande av rikets polischefer bl. a. följande. Numera finns i varje församling i regel minst ett roteombud, som också skall närvara vid mantalsskrivningsförrättningar. Roteombud har betydelsefulla arbetsuppgifter under hela året och torde ha stor orts- och personkännedom. Polisens närvaro föreskrivs väl från början ur sistnämnda synpunkter; ordningshållning torde sällan ha utgjort skäl för närvaron. Polisens närvaro synes nu icke längre erforderlig.

Remissinstanserna har i regel delat organisationsnämndens

ståndpunkt. I två yttranden röjes dock tvekan. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* anser sålunda, att polismans närvaro vid mantalsskrivningsförrättning har visst värde, och föreslår att bestämmelsen om att polisman »skall» närvara utbytes mot ett stadgande om att han »bör» närvara. *Värmlands läns avdelning av Föreningen Sveriges landsfiskaler* gör gällande, att de polis-män som handhar indrivningsverksamhet har förklarat sig ha stor nytta av närvaron vid mantalsskrivningen.

Departementschefen

Bestämmelsen i 48 § folkbokföringsförordningen om att vederbörande fjärdingsman eller polisman skall närvara vid mantalsförrättning är gammal. Med nuvarande organisation och form för mantalsskrivningen torde deras närvaro vara utan betydelse för förrättningens behöriga gång. Jag kan därför biträda det av polisväsendets organisationsnämnd framförda förslaget om att bestämmelsen skall utgå. Den polisman, som anser sig vid mantalsförrättning kunna inhämta upplysningar av värde för hans verksamhet t. ex. som indrivningsman, torde frivilligt utan särskilt stadgande härom kunna infinna sig vid förrättningen.

Jag vill därför förorda, att 48 § folkbokföringsförordningen ändras i angivna hänseende. Förslag till sådan författningsändring har utarbetats inom finansdepartementet. Författningsrummets nya lydelse bör lämpligen träda i kraft den 1 juli 1963. Härigenom blir den nya ordningen tillämplig redan vid nästkommande mantalsskrivning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga det inom finansdepartementet upprättade förslaget till *förordning om ändrad lydelse av 48 § folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Lars Wettergren